

Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду
Сенату Универзитета уметности у Београду

Извештај комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

Тема:

Пристап музичком тексту и аспектима интерпретације у
Квартету за крај времена Оливијеа Месијана и
Одјецима времена Алексине Луи

Кандидат:

Михаило Саморан

На основу увида у извођачки и писани део докторског уметничког пројекта кандидата Михаила Саморана, комисија у саставу: др ум. Горан Маринковић, редовни професор ФМУ у Београду – ментор, др Тијана Поповић-Млађеновић, редовни професор ФМУ у Београду – коментор, др ум. Теа Димитријевић, ванредни професор ФМУ у Београду, др ум. Игор Лазић, ванредни професор ФМУ у Београду и мр Тимеа Калмар, редовни професор АУ у Новом Саду, подноси Извештај за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду и Сенату Универзитета уметности у Београду.

Уводно образложење

МИХАИЛО САМОРАН пријавио је тему докторског уметничког пројекта 31. октобра 2018. године под називом: „ПРИСТУП МУЗИЧКОМ ТЕКСТУ И АСПЕКТИМА ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ У КВАРТЕТУ ЗА КРАЈ ВРЕМЕНА ОЛИВИЈЕА МЕСИЈАНА И ОДЈЕЦИМА ВРЕМЕНА АЛЕКСИНЕ ЛУИ“

На основу предлога Катедре за камерну музику, Веће Факултета на седници од 7. новембра 2018. године донело је одлуку о именовању Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта у саставу:

др ум. ГОРАН МАРИНКОВИЋ, редовни професор

др ум. ИГОР ЛАЗИЋ, доцент

мр СОЊА АНТУНИЋ, редовни професор Академије уметности у Новом Саду.

Веће Факултета на седници одржаној 6. марта 2019. године утврдило је предлог одлуке о усвајању Извештаја Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта у саставу: др ум. Горан Маринковић, редовни професор, др ум. Теа Димитријевић, ванредни професор, мр Соња Антунић, редовни професор Академије уметности у Новом Саду, и одобрава се тема докторског уметничког пројекта МИХАИЛА САМОРАНА под називом: „ПРИСТУП МУЗИЧКОМ ТЕКСТУ И АСПЕКТИМА ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ У КВАРТЕТУ ЗА КРАЈ ВРЕМЕНА ОЛИВИЈЕА МЕСИЈАНА И ОДЈЕЦИМА ВРЕМЕНА АЛЕКСИНЕ ЛУИ“.

Сенат Универзитета уметности на седници од 28. марта 2019. године донео је одлуку о одобравању рада на изради докторског уметничког пројекта и именовању др ум. Горана Маринковића, ред. проф. за ментора и др Тијане Поповић - Млађеновић, ред. проф. за коментора.

На основу обавештења ментора и предлога Катедре за камерну музику, Веће Факултета на седници одржаној 15. маја 2019. године донело је одлуку о именовању Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта МИХАИЛА САМОРАНА под називом: „ПРИСТУП МУЗИЧКОМ ТЕКСТУ И АСПЕКТИМА ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ У КВАРТЕТУ ЗА КРАЈ ВРЕМЕНА ОЛИВИЈЕА МЕСИЈАНА И ОДЈЕЦИМА ВРЕМЕНА АЛЕКСИНЕ ЛУИ“, у саставу:

1. др ум. ГОРАН МАРИНКОВИЋ, редовни професор, ментор,
2. др ТИЈАНА ПОПОВИЋ-МЛАЂЕНОВИЋ, редовни професор, коментор
3. др ум. ТЕА ДИМИТРИЈЕВИЋ, ванредни професор,
4. др ум. ИГОР ЛАЗИЋ, ванредни професор и
5. мр ТИМЕА КАЛМАР, редовни професор Академије уметности у Новом Саду.

Биографија кандидата

Михаило Саморан (Београд) је након завршене МШ „Јосип Славенски” у класи професора Предрага Стефановића, дипломирао и докторирао кларинет на Факултету музичке уметности у Београду у класи професора Анте Гргина. Тренутно је студент Докторских извођачких студија – камерна музика у класи др ум. Горана Маринковића.

Похађао је мајсторске курсеве професора Јиржија Хлавача (Чешка), Мишела Летјека (Француска), Александера Нојбауера (Аустрија), као и курс камерне музике организован од стране ансамбла Беч – Берлин који чине чланови Бечке и Берлинске филхармоније. Добитник је више првих и специјалних награда на савезним и републичким такмичењима. Двоструки је финалиста конкурса „Jeunesses Musicales” у Букурешту 2002. и у Београду 2012. године.

Осим бројних наступа у реномираним концертним просторима Београда, наступао је као солиста са симфонијским оркестром Факултета музичке уметности у Београду, Београдском филхармонијом као и са Уметничким ансамблом Министарства одбране „Станислав Бинички” и оркестром Камерата Србика.

Од сезоне 2003/2004. године био је сарадник Београдске филхармоније, а од сезоне 2006/2007. године је њен стални члан.

Као камерни музичар, наступа са ансамблом Аратос трио, чији је један од оснивача. Са овим ансамблом, забележен је низ српских премијера композиција намењених кларинетском трију. Осим бројних концерата по Србији, ансамбл Аратос трио је одржао и неколико запажених наступа у Италији. Концерти овог ансамбла су подржани од стране Министарства културе Републике Србије и организације СОКОЈ.

Михаило Саморан редовно наступа и као члан ансамбла Балканска камерна академија.

Анализа докторског уметничког пројекта

Писани део докторског уметничког пројекта кандидата Михаила Саморана састоји се из 8 поглавља на укупно 56 страна. Рад садржи укупно 20 нотних примера, 2 прилога са већим одсецима композиција које су поменуте у тексту, 7 подножних напомена, а списак литературе 27 библиографских јединица. Теоријски аспект докторског уметничког пројекта кандидата усмерен је на разматрање тумачења нотног текста, односно профилисање звука ансамбла кроз третман артикулације, динамике и интонације.

У поглављу - **Увод**, кандидат се осврће на полазне претпоставке и циљеве пројекта. Такође, кандидат у уводу јасно даје и објашњење шта подразумева под аспектима интерпретације. У даљем тексту кандидат кроз сопствено искуство наводи на које је интерпретативне проблеме наилазио када је у питању специфични репертоар кларинетског трија. Кандидат даје и исцрпан историјат ансамбла. Кроз преглед историје ансамбла, кандидат издваја управо оне аспекте који су се издвојили као кључни за профилисање звука ансамбла. Прегледом историје се доводи до закључка о томе како се стилски и естетски захтеви разликују не само од епохе до епохе, већ и од аутора до аутора и како је неопходно овладавање аспектима интерпретације како би се различити музички идиоми јасно интерпретирали. Надовезујући се на претходно, апострофиран је и приступ припреми интерпретације дела који зависи од есејистичког приступа, односно од рада на пољу поетике дела. Сходно томе, кандидат је изнео основне податке о поетици Месијановог *Квартета за крај времена* и *Одјецима времена* Алексине Луи.

Друго поглавље – **Поетске и стилске карактеристике Квартета за крај времена**, у потпуности је посвећено анализирању Месијановог Квартета. Кандидат се на самом почетку поглавља осврће на основне постулате Месијанове музике. Кроз рашчлањивање тих постулата, кандидат се поново осврће на поетику Квартета и овога пута баца више светла на генезу самих ставова унутар саме композиције. Кроз неколико нотних примера се даје увид у тематско јединство композиције. У овом поглављу кандидат посебну пажњу посвећује духовном карактеру Месијанових композиција као и третману птичјег поја. Кроз анализу духовности и ванмузичких садржаја у Квартету за крај времена кандидат

закључује како су аспекти ритма и третман артикулације и динамике уско повезани са поетиком самог дела. Своје познавање теорије Месијанових модуса кандидат показује у опширној анализи Понора птица, који је намењен инструменту који и сам кандидат свира – кларинету.

У поглављу под насловом **Образложење приступа тексту и аспектима интерпретације у процесу припреме интерпретације Квартета за крај времена** кандидат је дао увид у сам процес припреме извођачког дела докторског уметничког пројекта. У овом поглављу су исцрпно описане методе којима се дошло до високог нивоа интерпретације Квартета за крај времена. Методе постизања адекватне звучне организације су описане темељно, по ставовима, и уз стално истицање неопходности поштовања аспеката ритма и динамике.

Профилисање звука и улоге деонице кларинета у Квартету за крај времена и Одјецима времена кандидат тумачи кроз две различите традиције трија који у себи садрже кларинет, гудачки инструмент и клавир. Будући да Месијанов *Квартет за крај времена* и *Одјечи времена* Алексине Луи по саставу обједињују обе традиције, описани приступ профилисању звука је добар увид не само у различите извођачке изазове које постављају темборвски услови, него је и добар методски приказ технике извођења на дувачким инструментима која је у много случајева условљена вокалном извођачком праксом.

Поглавља **Одјечи Месијана у 21. веку** и **Закључак** заокружују теоретски део докторског уметничког пројекта и представљају добар пропратни текст за концертни део пројекта. Нешто више пажње је посвећено стилским одликама Одјека времена Алексине Луи уз закључак да се на пољу метода припрема интерпретације ово дело (делом и због своје тесне инспирисаности Квартетом за крај времена) не разликује много од Месијановог дела.

Оцена остварених резултата и критички осврт референата

Докторски уметнички пројекат Михаила Саморана под називом **Приступ музичком тексту и аспектима интерпретације у *Квартету за крај времена* Оливијеа Месијана и *Одјецима времена* Алексине Луи** на адекватан начин проблематизује врло високе интерпретативне захтеве, а теоријски рад/образложење докторског уметничког пројекта даје значајан допринос тумачењу разноврсних питања у вези приступа камерном музицирању. Изабраном темом кандидат је демонстрирао највише извођачко умеће и дао допринос уже стручном осветљењу интерпретативних проблема у вези са изабраним делима. Његов рад је заснован на комплексном уметничком и теоријском истраживању, даје допринос решавању бројних питања везаних за интерпретацију камерне музике широког стилског дијапазона. На концерту је са сарадницима остварио висок степен разумевања и складну сарадњу. Његова спремност, као и спремност осталих чланова ансамбла, да се суочи са камерним делима комплексних структура показује пуну самосталност у креирању репертоара.

Јавно извођење докторског уметничког пројекта

Извођачки део докторског уметничког пројекта кандидата Михаила Саморана јавно је представљен на концерту у сали Београдске филхармоније, дана 2.6.2019. године са почетком у 20 часова. Концерт је реализован као колаборација ансамбла *Аратос трио* који чине виолинисткиња Катарина Поповић, кларинетиста Михаило Саморан и пијаниста Вања Шћепановић са виолончелистом Павлом Савићем.

ПРОГРАМ:

Алексина Луи (Alexina Louie)

***Одјеци Времена – Echoes of Time* (2011)**

*

Оливије Месијан (Olivier Messiaen)

Квартет за крај времена – *Quatuor pour la fin du temps* (1940):

Литургија кристала – *Liturgie de cristal*

Вокализа за анђела који најављује крај Времена – *Vocalise, pour l'Ange qui annonce la fin du Temps*

Пропаст птица – *Abîme des oiseaux*

Међувреме – *Intermède*

Похвала вечности Исусовој – *Louange à l'Éternité de Jésus*

Игра беса, за седам труба – *Danse de la fureur, pour les sept trompettes*

Хаос дуга, за Анђела који најављује крај Времена – *Fouillis d'arcs-en-ciel, pour l'Ange qui annonce la fin du Temps*

Слава бесмртности Исусовој – *Louange à l'Immortalité de Jésus*

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

На основу свега изнетог Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Михаила Саморана констатује да јавна уметничка презентација докторског уметничког пројекта и писани део докторског уметничког пројекта представљају драгоцен допринос уметничкој области извођачке праксе у области извођачких уметности те да у потпуности одговарају захтевима докторских уметничких студија.

Комисија једногласно позитивно оцењује завршни докторски уметнички пројекат Михаила Саморана **Пристап музичком тексту и аспектима интерпретације у Квартету за крај времена Оливијеа Месијана и Одјецима времена** Алексине Луи и предлаже Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да га прихвати и одобри његову одбрану.

Београд, 4.11.2019.

КОМИСИЈА:

др ум. Горан Маринковић, редовни професор ФМУ у Београду - ментор

др Тијана Поповић-Млађеновић, редовни професор ФМУ у Београду - коментор

др ум. Теа Димитријевић, ванредни професор ФМУ у Београду

др ум. Игор Лазић, ванредни професор ФМУ у Београду

мр Тимеа Калмар, редовни професор АУ у Новом Саду